

Jaan Tõnissoni Seltsi

TEGEVUSARUANNE 2018. aastast

Jaan Tõnissoni Seltsi kuulub 78 liiget. Tegevust juhivad seltsi üldkoosoleku poolt valitud juhatus. 2018. aasta aprillis toimunud üldkoosolek kinnitas juhatuse järgmises koosseisus: Ave Soeorg, Riina Kala, Trivimi Velliste, Agu Kull, Harry Ahland, Aare Pällin, Aimar Altosaar, Krista Aru, Liina Kessa. Juhatus valis seltsi esimeheks Krista Aru ja abiesimeesteks Trivimi Velliste ja Aimar Altosaare.

2018. aasta aprillis toimunud üldkoosolekul kinnitati seltsi olulisemaks ülesandeks 2018. aastal Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva tähistamise ettevalmistamine, Jaan Tõnissoni päeva korraldamine 22. detsembril 2018 Tartus ja Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva teadvustamine Eestis ja välis-Eesti ringkondades.

Esimesed eeltööd Jaan Tõnissoni sünniaastapäeva vääriliseks tähistamiseks olid seltsi juhatuse poolt tehtud juba 2017. aasta sügisel ning seltsi üldkoosolekul aprillis 2018 tutvustas juhatus üldkoosolekule esialgset kava, küsides üldkoosolekult esitatud projektile täiendusi ja parandusi ning nõusolekut selle elluviimiseks.

Vastavalt 2017. aasta sügisel tehtud eeltööle ja sõlmitud kokkulepetele, olid 2018. aastal juhatuse koosolekud ühendatud seltsi juhatuse poolt Jaan Tõnissoni sünniaastapäeva tähistamiseks kokku kutsutud korraldustoimkonna koosolekutega, st aja otstarbekama kasutamise huvides toimusid juhatuse koosolekud enamasti pärast korraldustoimkonna koosolekuid. Juhatuse koosolekuid oli vaadeldaval perioodil seitse, neist viis olid ühendatud korraldustoimkonna koosolekutega. Korraldustoimkonda olid seltsi juhatuse poolt palutud: Tartu Ülikooli, Tartu linnavalitsuse, riigikantselei, teatri „Vanemuine“, ajalehe „Postimees“, Eesti Üliõpilaste Seltsi ja EELK Tartu Pauluse koguduse esindajad. Nõupidamised toimusid Uppsala majas, Tartu linnavalitsuse avalike suhete osakonna ruumides ning kõik nõupidamised on protokollitud. Protokollid saadeti jooksvalt kõikidele osalejatele.

Tänu varakult alustatud ja mitmekülgsel ettevalmistusele õnnestus Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva tähistamine suurepäraselt. Tallinna üritused toimusid Gustav Adolphi Gümnaasiumis, Eesti Panga muuseumis ja Patarei vanglas. Eesti Panga muuseumis esitleti Jaan Tõnissoni sünniaastapäevaks vermitud hõbemünti ning Patarei vangla ruumides toimus Eesti Mäluinstituudi korraldatud konverents. Konverentsile eelnes mälestusüritus Metsakalmistul kenotaafi juures, millel osales ka Eesti Vabariigi president.

Jaan Tõnissoni mälestusüritused Viljandis olid kavandatud Viljandi linna ja Viljandi valla poolt, kes üritused ka ise korraldasid ja läbi viisid. Kalmetu Põhikoolis korraldatud konverentsil olid esinejateks noored, et ärgitada noori senisest enam tegelema Jaan Tõnissoni ja Eesti ajaloo ja kultuuri teemadega.

22. detsember 2018, Jaan Tõnissonile pühendatud Tartu päev, algas hommikul kell 9 küünalde süütamisega Raadi kalmistul ning lõppes kontsertaktusega teatri „Vanemuine“ väikeses majas. Päev oli mitmekülgne, sisaldades ka Tartu Ülikooli aulas toimunud akadeemilist konverentsi, peaministri, Riigikogu esimehe ja Tartu Ülikooli rektori sõnavõtte. Huvilisi ja Jaan Tõnissoni austajaid jagus kõikidele päeva täitnud üritustele.

Jaan Tõnissoni päeva korraldamise kulu (18 000 eurot, sealhulgas toitlustamine, bussi kasutus, kutsed, plakatid) aitasid seltsil kanda: Tartu linnavalitsus, riigikantselei ja Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapital. Kõik korraldustoimkonnas osalenud asutused toetasid ja aitasid päeva

korraldada vastavalt oma võimalustele. Nii Tartu päeva tutvustamist ja toimuva kajastamist kui ka Jaan Tõnissoni kogu elu ja tegevuse valgustamist korraldab ajaleht „Tartu Postimees“. Seltsi juhatuse liikmetest nägid Tartu päeva õnnestumiseks suurt vaeva Ave Soeorg ja Riina Kala, ülikooli aula konverentsi eest vastutas Aimar Altosaar.

Lisaks 2018. aasta detsembrisse koondunud suurüritustele olid saabuva tähtpäeva meeleoludest kantud ning Tõnissoni elu ja tegevuse mitmekesisemale tutvustamisele suunatud mitmed teised seltsi poolt algatatud ja läbi viidud üritused.

Eraldi nimetamist väärib kohtumiste ja esinemiste sari erinevate maakondade koolides ja keskustes, koondnimetusega „Jaani kood“, mida juhtisid ja korraldasid Epp Alatalu ning Aimar Altosaar. Nii Pärnus, Haapsalus kui ka Jõhvis oli noorte hulgas ettekannete vastu suur huvi. Plaanitud kohtumine Põltsamaal, mille keskpunktiks oleks olnud Jaan Tõnissoni ajakirjanduslik tegevus, jäi aja puudusel toimumata. Kuid et on arvamusi ja ettepanekuid, et selts võiks oma sarja „Jaani kood“ jätkata, on igati alust arvata, et jõuame mõtestada „Jaani koodi“ ka ajakirjanduse ajaloo ja tänapäeva ajakirjanduse valgusel.

Koostöös MTÜga Jaan Tõnissoni Sünnikoht jätkus finantsiliste võimaluste otsimine, et saaks jätkata maja ja küüni renoveerimistöodega. Mursist võiks kujuneda üks kultuuriloolise ja keskkonnateadliku õppe toimumispaiku erinevas vanuses huvilistele. Selts toetas ja toetab jätkuvalt Mursil toimuvat, läbi viies ja osaledes ka Mursi talgupäevadel.

Traditsiooniline Jaan Tõnissoni mälestusüritus toimus 3. juulil Raadi kalmistul, Tõnissonide hauaplatsil ning jätkus konverentsiga Peetri kirikus. Konverents oli pühendatud Oskar Kallasele, Peeter Põllule ja Heinrich Koppelile ehk Jaan Tõnissoni teekaaslastele ja sõpradele, kelle sünnist möödus 2018. aastal vastavalt 150, 145 ja 155 aastat. Ettekanded olid oma valdkonna spetsialistidelt Loone Otsalt, Sirje Oleskilt ja Rein Veidemannilt. Hingepalve pidas Peetri koguduse õpetaja, Villem Reimani kolleegiumi esimees Ants Tooming.

Seltsil on head koostöösuhted mitmete mittetulundusühingutega: Konstantin Pätsi Muuseum, J. Laidoneri Selts, Eesti Lipu Selts, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts, Vanemuise Selts jt. Edaspidi peaks omavahelist koostööd veelgi süvendama, et koos kasvatada rahva teadmist eesti kultuurist, selle senisest ja edasisest arengust. Juhatuse liikmetest koordineeris koostööd Trivimi Velliste.

Juhatuse liikmete Agu Kulli, Aare Pällini ja Harry Ahlandi eestvedamisel tutvus juhatus võimalike variantidega Jaan Tõnissoni õpiraha loomiseks. Samuti otsiti aktiivselt uusi võimalusi restaureeritud ja kinnisvarafirmale kuuluva Jaan Tõnissoni kunagise kodumaja (Anna Haava 7) kasutamiseks teisiti kui erakorteritena.

Märgatavat arengut ei toimunud seltsi visuaalse identiteedi ja digitaalse suhtlusvõimaluste arendamisel. Küsimus ei olnud mitte niivõrd selle külje alahindamises, vaid lihtsalt ei jätkunud võimalusi ja jaksu. Igatahes vajab selts edasiseks juhatuse tasandil inimest, kes järjepidevalt ja aktiivselt tegeleks seltsi kodulehe täiendamise aga ka seltsi visuaalse identiteedi loomisega. Viimase olemasolul on igati lihtsam seltsi tegevust senisest laiemalt tutvustada ja teadvustada.

Aastal 2018 suutis selts igati väärikalt tähistada Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva. Nüüd on aeg püstitada seltsi ette järgmine suur ja ühiskondlikult kaalukas eesmärk, et seltsi tegevus saaks jätkuda ja edasi areneda vaid tõusvas joones.

